

КОЛІР ТА ВИДИ ГАРМОНІЙ В ІНТЕР'ЄРІ

Шерстинюк А. М.

Хмельницький національний університет

E-mail: sherstyniuka@khmnu.edu.ua

***Анотація.** У статті детально розглянуто вибору кольору в інтер'єрі, також приклади гармоній при створення інтер'єрів різного призначення, основні аспекти та поради щодо використання кольору здобувачами освіти спеціальності «Дизайн». Таким чином дана стаття може бути корисною для оволодіння навичками та умінням використання кольору та гармоній в інтер'єрі та створенні дизайн об'єктів.*

***Ключові слова:** інтер'єр, світло, психологію кольору, контраст, теплі і холодні кольори, природні палітри, види гармоній, мистецтво створення гармонії.*

Вибір кольору в інтер'єрі – це ключовий етап створення гармонійного та функціонального простору. Кольори впливають на наш настрій, сприйняття розмірів кімнати та загальну атмосферу.

Ось основні аспекти та поради. Щодо використання кольору в інтер'єрі потрібно звернути увагу на сприйняття – психологію кольору.

Кожен колір має певний психологічний вплив на людину. Отже теплі кольори (червоний, помаранчевий, жовтий) створюють відчуття затишку, стимулюють активність, апетит та спілкування. Ідеально підходять для вітальні, кухні та їдальні. Холодні кольори (синій, зелений, фіолетовий) заспокоюють, розслабляють, візуально збільшують простір. Чудово підходять для спальень, ванних кімнат та робочих кабінетів. Нейтральні кольори (білий, сірий, бежевий): Універсальні, слугують чудовим фоном для інших елементів декору, додають елегантності та простору.

Важливо врахування факторів при виборі кольору на призначення кімнати. Активна кухня чи спокійна спальня потребують різних колірних рішень. Освітлення: у кімнатах з природним освітленням можна використовувати більш насичені та холодні тони. У темних приміщеннях краще обирати світлі та теплі відтінки. Штучне освітлення та розмір приміщення також змінює сприйняття кольору. Світлі кольори візуально розширюють простір, темні – роблять його більш інтимним та затишним (але можуть «стиснути» малі кімнати). Світло вирішальним чином впливає на сприйняття кольору і кольорових поєднань, він же кольором не володіє, лише освітленістю. Наслідком дії, на спільній дії адаптаційної яскравості і стабільності поєднання кольору, є сприйняття всієї зовнішньої картини інтер'єру. Цей вплив залежить від спектрального складу джерела освітлення і способу світлорозподілу.

Дія хроматичних кольорів із ахроматичними при великому хроматичному розмаїю світлових контрастів відрізняється значною активністю. Поєднання червоного з чорним сприймається як гнітюче, трагічне, загрозове, червоного з сірим – строго, червоного з білим – гармонійно, жовтого з чорним – яскраво, жовтого з білим – м'яко, приємно, синього з чорним – мертво, синього з білим – прохолодно, чисто, сивого з сірим – строго.

При поєднанні хроматичних кольорів з ахроматичними особливо важливо дотримуватися світлотного контрасту (рис. 1).

a

б

в

Рис. 1. Приклади візуально збільшення простору кольором (зелений, синій, фіолетовий)

Інакше такі поєднання, як, наприклад, червоного з білим або синього з чорним, можуть втратити виразність.

Щодо трьох-чотирьох кольорних поєднань можна обмежитися загальною вказівкою, що в них завжди повинен домінувати один колір, а одна допоміжна група повинна об'єднувати всі інші, діючи як винищувальний колір в двокольорних поєднаннях. Наприклад, при домінуючому червоному допоміжна тепла група із жовтого і блакитного повинна розміщуватися по впливу до додаткового зеленого.

Важливо також вплив кожного кольору в поєднанні, що залежить від його місцезнаходження (вгорі, знизу, збоку, поблизу і т. д.), коли його дія може змінюватися під впливом попереднього і послідовного, хроматичного і світлотного контрастів, іррадіації, кольорової тіні та тимчасових змін.

Чистий або насичений колір виглядає яскравіше по сусідстві з ахроматичним. Теплий колір при сусідстві з більш холодним виглядає

теплішим, а з менш насиченим стає більш холодним. Саме сприйняття залежить від вікових уподобань, різниці почуття кольору, але не предметів, властивостей характеру і навіть настрою та даної емоції. Немалу роль відіграє алюзія, незвичність враження.

Само мистецтво як простір, що створюється світлом і кольором, тому, вирішуючи його кольорову комбінацію, колір в його світлоті, насиченості, чистоті, фактурності, психофізіологічний вплив кожного кольору окремо і всього інтер'єру, знаходиться в строгій закономірній залежності від освітлення.

Рис. 2. Результати зміни сприйняття розміру приміщення від кольору та освітлення

Важливе значення має роль насиченості та цінності кольору в гармонії.

Гармонія – це не лише про відтінок, але й про насиченість (інтенсивність) і цінність (світлість/темність) кольору. Баланс насиченості: Поєднання яскравих, насичених кольорів з приглушеними або нейтральними створює візуальний інтерес без перевантаження. Яскраві кольори привертають увагу, приглушені — слугують фоном. Контраст цінності: Використання світлих і темних тонів (наприклад, темна підлога і світлі стіни) додає інтер'єру глибини та структури. Навіть монохромна схема потребує контрасту світлого і темного для гармонії.

У кольорознавстві виділяють типи колористичних гармоній, зображені на рис. 3.

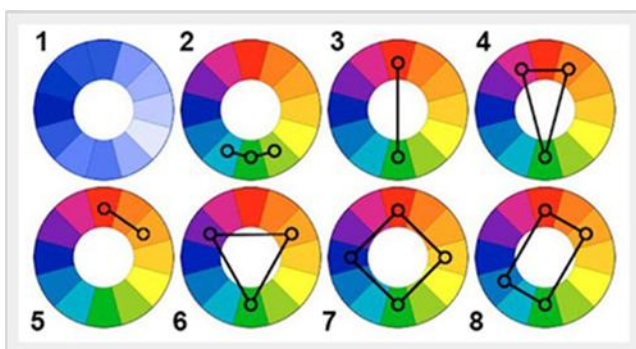

Рис. 3. Схеми гармонійного поєднання кольорів

1. Однотонова (або монохромна гармонія, одноколірна) – використовуються кольори, розташовані тільки в одному секторі. В однотонній гармонії розрізняють кольори тільки за світлотою і насиченістю. Часто використовують ахроматичні кольори.

2. Аналогова гармонія (споріднені). Основою аналогової гармонії можуть стати будь-які три кольори, що йдуть один за одним на колірному колі з 12-ти частин. Як правило, один з відтінків домінує. У колористичному колі є чотири групи аналогових кольорів: синьо-червоні, зелено-сині, жовто-зелені, жовто-червоні. Аналогова комбінація передбачає сполучення від двох до чотирьох-п'ятьох суміжних кольорів, включаючи їх відтінки і тони. Таке поєднання викликає приємні відчуття спокою, гармонії, урівноваженості, налаштовує на позитив (див. рис. 2).

3. Комплементарна гармонія (контрастних, додаткових). Комплементарна гармонія – будь-які два кольори, розташовані на протилежних сторонах колірної кола. Комплементарні поєднання забезпечують максимальну активність, напругу, динамічність дизайну. В композиції

повинен бути базовий (вихідний) колір, що доповнюється додатковими кольорами (див. рис. 3).

4. Подвійна комплементарна гармонія (або родинно-контрастна) є комбінацією, як правило, двох пар комплементарних кольорів. Оскільки кольори, котрі застосовуються у такому сполученні, підвищують явну інтенсивність кожного з них, то деякі пари можуть бути неприємні для ока. При застосуванні чотирьох кольорів потрібно запобігати використанню кольорових плям однакової площі (рис. 4). Така колористична гармонія є активною і складною.

a

б

Рис. 4. Монохромна гармонія (а), комплементарна гармонія (б)

5. Аналогова гармонія у поєднанні з комплементарною – гармонія заснована на будь-якому аналоговому поєднанні плюс колір, який є комплементарним середньому кольору обраної аналогової схеми.

6. Тріадна гармонія. Кольори подібного поєднання лежать на вершинах рівностороннього трикутника, розміщеного всередині колірної кола.

7. Квадратна схема схожа на прямокутну, але передбачає рівномірне розміщення всіх чотирьох кольорів, включаючи один первинний, один вторинний і два третинних кольори.

8. Гармонійне поєднання кольорів у прямокутній схемі використовуються чотири кольори, тобто дві пари, кожна з яких є комплементарною.

Сучасні підходи до гармонії: «Природні палітри». Один з найбезпечніших та найгармонічніших підходів – черпати натхнення у природі. Природні поєднання майже завжди бездоганні:

Лісова галявина: різні відтінки зеленого, коричневого (дерево, меблі), акценти жовтого або білого (квіти, світло).

Морський бриз: блакитний, білий, пісочний, акценти коралового або насиченого синього.

Захід сонця: теплі помаранчеві, рожеві, фіолетові відтінки на тлі нейтрального сірого або бежевого неба.

Використання цих принципів допоможе вам перейти від просто «пофарбованої кімнати» до продуманого, цілісного і гармонійного інтер'єру.

На завершення підсумовуємо всі ключові моменти щодо використання кольору та гармоній в інтер'єрі: Колір в інтер'єрі – це потужний інструмент, який виходить далеко за межі простої естетики. Це мова, що формує атмосферу, впливає на наш емоційний стан та функціональність простору. Головна мета роботи з кольором – досягнення гармонії.

Гармонійний інтер'єр не обов'язково має бути нудним чи монотонним. Він може бути яскравим, контрастним, динамічним, але завжди збалансованим. Досягнення цього балансу можливе завдяки: розумінню психологічного впливу різних відтінків; дотриманню правил пропорцій (як-от правило 60–30–10); використанню перевічених колірних схем (монохромних, аналогових, тріадних чи комплементарних), адаптованих під конкретні умови освітлення та розміри кімнати.

Список використаних джерел

1. Иттен И. Мистецтво кольору. Суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання як шлях до мистецтва / И. Иттен. – Київ : Изд. Д. Аронов, вид. ArtHuss, 2022. – 96 с.

2. Лаптон Е. Основи. Графічний дизайн 04: нові основи / Еллен Лаптон, Дженніфер Коул Філіпс. – Київ : Изд. Д. Аронов, вид. ArtHuss, 2020. – 96 с.

3. Патрік Б. Анатомія кольору. Історія спадщини Фарб та пігментів / Б. Патрік, переклад з англ. Н. Боберської. – Київ : вид. ArtHuss, 2023. – 368 с.

4. Печенюк Т. В. Кольорознавство : підручник / Т. В. Печенюк. – Київ : Вид-во «Грані-Т» 2010. – 192 с.